

DOHOVOR O PRÁVACH DIEŤAŤA

Zbierka zákonov č. 104/1991

104

OZNÁMENIE

Federálneho ministerstva zahraničných vecí

Federálne ministerstvo zahraničných vecí oznamuje, že 20. novembra 1989 bol v New Yorku prijatý Dohovor o právach dieťaťa. V mene Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky bol Dohovor podpísaný v New Yorku 30. septembra 1990.

S dohovorom vyslovilo súhlas Federálne zhromaždenie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky ho ratifikoval. Ratifikačná listina bola uložená u generálneho tajomníka OSN, depozitára Dohovoru, 7. januára 1991.

Dohovor nadobudol platnosť na základe svojho článku 49 ods. 1 dňom 2. septembra 1990. Pre Českú a Slovenskú Federatívnu Republiku nadobudol platnosť v súlade so svojim článkom 49 ods. 2 dňom 6. februára 1991.

DOHOVOR O PRÁVACH DIEŤAŤA

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohoto Dohovoru,

majúc na zreteli, že podľa zásad vyhlásených v Charte Spojených národov je uznanie prirodzenej dôstojnosti a rovných a nescudziteľných práv všetkých príslušníkov ľudskej rodiny, základom slobody, spravodlivosti a mieru vo svete,

majúc na mysli, že ľud Spojených národov v Charte znova potvrdil svoju vieru v základné ľudské práva, v dôstojnosť a hodnotu ľudskej osobnosti, a že vyjadril svoje odhodlanie podporovať sociálny pokrok a zlepšovať životnú úroveň pri väčšej slobode,

uznávajúc, že Spojené národy vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v medzinárodných paktoch o ľudských právach vyhlásili a dohodli sa na tom, že každému prislúchajú v nich ustanovené práva, a to bez akéhokoľvek rozlišovania podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

pamätajúc, že vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv Spojené národy vyhlásili, že detstvo má nárok na osobitnú starostlivosť a pomoc,

presvedčené, že rodina, ako základná jednotka spoločnosti a prirodzené prostredie pre rast a blaho všetkých svojich členov a najmä detí, musí mať nárok na potrebnú ochranu a takú pomoc, aby mohla bezo zbytku plniť svoju úlohu v spoločnosti,

uznávajúc, že v záujme plného a harmonického rozvoja osobnosti musí dieťa vyrastať v rodinnom prostredí, v atmosfére šťastia, lásky a porozumenia,

majúc na zreteli, že dieťa musí byť úplne pripravené žiť v spoločnosti vlastným životom a vychované v duchu ideálov vyhlásených v Charte Spojených národov, a to najmä v duchu mieru, dôstojnosti, znášanlivosti, slobody, rovnosti a solidarity,

majúc na mysli, že potreba zabezpečiť dieťaťu osobitnú starostlivosť bola zakotvená v Ženevskej deklarácii práv dieťaťa z r. 1924 a v Deklarácii práv dieťaťa prijatými Spojenými národmi v r. 1959 a uznaná vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach (najmä v článkoch 23 a 24), v Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (najmä v článku 10) a v štatútoch a príslušných dokumentoch odborných organizácií a medzinárodných organizácií zaoberajúcich sa starostlivosťou o blaho detí,

majúc na mysli, že ako je uvedené v Deklarácii práv dieťaťa prijatej Valným zhromaždením Organizácie spojených národov 20. novembra 1959, "dieťa pre svoju telesnú a duševnú nezrelosť potrebuje osobitné záruky, starostlivosť a zodpovedajúcu právnu ochranu pred narodením aj po ňom",

pamätajúc na ustanovenia Deklarácie sociálnych a právnych zásad ochrany a zabezpečenia blaha detí, s osobitným ohľadom na vnútroštátnu a medzinárodnú úpravu umiestňovania do inštitúcií

náhradnej starostlivosti, Minimálnych štandardných pravidiel OSN týkajúcich sa výkonu súdnictva za účasti mladistvých (Pekingské pravidlá), Deklarácie o ochrane žien a detí za mimoriadnych udalostí a za ozbrojených konfliktov,

uznávajúc, že vo všetkých krajinách sveta sú deti žijúce vo výnimočne obťažných podmienkach a že tieto deti vyžadujú osobitnú pozornosť,

berúc náležitý ohľad na význam tradícií a kultúrnych hodnôt každého národa pre ochranu a harmonický rozvoj dieťaťa,

uznávajúc význam medzinárodnej spolupráce pre zlepšovanie životných podmienok detí v každej krajine a najmä v rozvojových krajinách,

dohodli sa na nasledujúcom:

ČASŤ I

Článok 1

Na účely tohto Dohovoru sa dieťaťom rozumie každá ľudská bytosť mladšia ako osemnásť rokov, pokiaľ podľa právneho poriadku, ktorý sa na dieťa vzťahuje, nie je plnoletosť dosiahnutá skôr.

Článok 2

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať a zabezpečiť práva ustanovené týmto Dohovorom každému dieťaťu nachádzajúcemu sa pod ich jurisdikciou bez akejkoľvek diskriminácie podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu, majetku, telesnej alebo duševnej nespôsobilosti, rodu a iného postavenia dieťaťa alebo jeho rodičov alebo zákonných zástupcov.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné opatrenia na to, aby bolo dieťa chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestania, ktoré vyplývajú z postavenia, činnosti, vyjadrených názorov alebo presvedčenia jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo členov rodiny.

Článok 3

1. Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.

3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, zabezpečia, aby inštitúcie, služby a zariadenia zodpovedné za starostlivosť a ochranu detí zodpovedali štandardom ustanoveným kompetentnými úradmi, najmä v oblastiach bezpečnosti a ochrany zdravia, počtu a vhodnosti svojho personálu, ako aj kompetentnému dozoru.

Článok 4

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, urobia všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto Dohovorom. Pokiaľ ide o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uskutočňujú také opatrenia v maximálnom rozsahu svojich prostriedkov a v prípade potreby aj v rámci medzinárodnej spolupráce.

Článok 5

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať zodpovednosť, práva a povinnosti rodičov alebo, v zodpovedajúcich prípadoch a v súlade s miestnou obyczajou, členov širšej rodiny alebo obce, zákonných zástupcov alebo iných osôb právne zodpovedných za dieťa, ktoré

smerujú k zabezpečeniu jeho orientácie a usmerňovaniu pri výkone práv podľa Dohovoru v súlade s jeho rozvíjajúcimi sa schopnosťami.

Článok 6

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, uznávajú, že každé dieťa má prirodzené právo na život.
2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, zabezpečujú v najvyššej možnej miere zachovanie života a rozvoj dieťaťa.

Článok 7

1. Každé dieťa je registrované ihneď po narodení a má od narodenia právo na meno, právo na štátnu príslušnosť, a pokiaľ to je možné, právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.
2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, zabezpečujú vykonanie týchto práv v súlade so svojim vnútroštátnym zákonodarstvom a v súlade so svojimi záväzkami vyplývajúcimi z príslušných medzinárodných dokumentov v tejto oblasti s osobitným dôrazom na to, aby dieťa nezostalo bez štátnej príslušnosti.

Článok 8

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných vzťahov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov.
2. Ak je dieťa protizákonne alebo úplne pozbavené svojej totožnosti, zabezpečia mu štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, potrebnú pomoc a ochranu pre jej urýchlené obnovenie.

Článok 9

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, ibaže príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom konaní určia, že také oddelenie je potrebné v záujme dieťaťa. Také určenie môže byť nevyhnutné v niektorom konkrétnom prípade, napríklad, ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak rodičia žijú oddelene a treba rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.
2. V akomkoľvek konaní podľa odseku 1 sa poskytuje všetkým dotknutým stranám možnosť zúčastniť sa na konaní a oznámiť svoje stanoviská.
3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa.
4. Ak oddelenie dieťaťa od rodičov je dôsledkom akéhokoľvek postupu štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, ako je väzba, uväznenie, vypovedanie, deportácia alebo smrť (včítane smrti, ktorá nastala z akejkoľvek príčiny v dobe, keď dotyčná osoba bola v opatrovaní štátu) jedného alebo oboch rodičov dieťaťa, tento štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, na požiadanie poskytne rodičom, dieťaťu alebo prípadne inému členovi rodiny nevyhnutné informácie o mieste pobytu neprítomného (neprítomných) člena (členov) rodiny, ibaže by poskytnutie takej informácie odporovalo záujmu dieťaťa. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, okrem toho zabezpečia, aby podanie takej žiadosti samo o sebe nemalo žiadne nepriaznivé dôsledky pre dotknutú osobu (dotknuté osoby).

Článok 10

1. Za účelom spojenia rodiny a v súlade so záväzkom podľa čl. 9 ods. 1 štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, posudzujú žiadosti dieťaťa alebo jeho rodičov o vstup na územie štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, alebo o jeho opustenie pozitívnym, humánnym a urýchleným spôsobom. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, ďalej zabezpečia aby podanie takej žiadosti nemalo žiadne nepriaznivé dôsledky pre žiadateľa alebo členov jeho rodiny.

2. Dieťa, ktorého rodičia sa zdržiavajú v rôznych štátoch, má až na výnimočné okolnosti právo udržiavať pravidelné osobné kontakty a priame styky s oboma rodičmi. Za tým účelom a v súlade so svojim záväzkom podľa čl. 9 ods. 2 štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa a jeho rodičov opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú, a vstúpiť do svojej vlastnej krajiny. Právo opustiť ktorúkoľvek krajinu podlieha iba takým obmedzeniam, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú potrebné na ochranu národnej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky alebo práv a slobôd iných a ktoré sú v súlade s ostatnými právami uznanými v tomto Dohovore.

Článok 11

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia opatrenia na potieranie nezákonného premiestňovania detí do zahraničia a ich nenávratenia späť.

2. Za tým účelom sa budú štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, usilovať o uzavretie dvojstranných a mnohostranných dohôd a o prístup k existujúcim dohodám.

Článok 12

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

2. Za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

Článok 13

1. Dieťa má právo na slobodu prejavu: toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu, bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo akýmkoľvek inými prostriedkami podľa voľby dieťaťa.

2. Výkon tohto práva môže podliehať určitým obmedzeniam, ale tieto obmedzenia budú iba také, aké ustanovuje zákon a ktoré sú potrebné:

a) na rešpektovanie práva alebo povesti iných:

b) na ochranu národnej bezpečnosti alebo verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky.

Článok 14

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú práva a povinnosti rodičov, a v zodpovedajúcich prípadoch zákonných zástupcov, usmerňovať dieťa pri výkone jeho práva spôsobom, ktorý zodpovedá jeho rozvíjajúcim sa schopnostiam.

3. Sloboda prejavovať náboženstvo alebo vieru môže byť podrobená iba takým obmedzeniam, aké predpisuje zákon a ktoré sú potrebné na ochranu verejnej bezpečnosti, poriadku, zdravia alebo morálky alebo základných práv a slobôd iných.

Článok 15

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na slobodu združovania a slobodu pokojného zhromažďovania.

2. Výkon týchto práv nesmie byť žiadnym spôsobom obmedzovaný s výnimkou tých obmedzení, ktoré ustanovuje zákon, a ktoré sú potrebné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti alebo verejnej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Článok 16

1. Žiadne dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému zasahovaniu do svojho súkromného života, rodiny, domova alebo korešpondencie ani nezákonným útokom na svoju česť a povesť.
2. Dieťa má právo na zákonnú ochranu proti takým zásahom alebo útokom.

Článok 17

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú dôležitú funkciu hromadných oznamovacích prostriedkov a zabezpečujú dieťaťu prístup k informáciám a materiálom z rôznych národných a medzinárodných zdrojov, najmä takým, ktoré sú zamerané na rozvoj sociálneho, duchovného a mravného blaha dieťaťa a tiež jeho telesného a duševného zdravia. Za tým účelom štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, povzbudzujú:

- a) hromadné oznamovacie prostriedky k šíreniu informácií a materiálov, ktoré sú pre dieťa sociálne a kultúrne prospešné, a ktoré zodpovedajú duchu článku 29 tohto Dohovoru,
- b) medzinárodnú spoluprácu pri tvorbe, výmene a rozširovaní takých informácií a materiálov z rôznych kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov,
- c) tvorbu a rozširovanie kníh pre deti
- d) hromadné oznamovacie prostriedky k tomu, aby brali osobitný dohľad na jazykové potreby detí patriacich k menšinovej skupine alebo domorodému obyvateľstvu,
- e) tvorbu zodpovedajúcich zásad ochrany dieťaťa pred informáciami a materiálmi škodlivými pre jeho blaho, majúci na mysli ustanovenia článkov 13 a 18 Dohovoru.

Článok 18

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Rodičia alebo v zodpovedajúcich prípadoch zákonní zástupcovia majú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí pritom byť záujem dieťaťa.
2. Za účelom zaručenia a podpory práv ustanovených týmto Dohovorom poskytujú štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, rodičom a zákonným zástupcom potrebnú pomoc pri plnení ich úloh výchovy detí a zabezpečujú rozvoj inštitúcií, zariadení a služieb starostlivosti o deti.
3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky potrebné opatrenia na to, aby sa zabezpečilo právo detí pracujúcich rodičov využívať služby a zariadenia starostlivosti o deti, ktoré sú pre ne určené.

Článok 19

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky potrebné zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním, včítane sexuálneho zneužívania, zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním počas doby, keď sú v starostlivosti jedného alebo oboch rodičov, zákonných zástupcov alebo akýchkoľvek iných osôb starajúcich sa o dieťa.
2. Tieto ochranné opatrenia zahŕňajú podľa potreby účinné postupy na vytvorenie sociálnych programov zameraných na poskytnutie nevyhnutnej podpory dieťaťu a tým, ktorým sa zverilo, ako aj iné formy prevencie. Na účely zistenia, oznámenia, postúpenia, vyšetrovania, liečenia a následné sledovanie uvedených prípadov zlého zaobchádzania s deťmi zahŕňajú takisto podľa potreby postupy pre zásahy súdnych orgánov.

Článok 20

1. Dieťa dočasne alebo trvalo zbavené svojho rodinného prostredia alebo dieťa, ktoré vo vlastnom záujme nemôže byť ponechané v tomto prostredí, má právo na osobitnú ochranu a pomoc poskytovanú štátom.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia takému dieťaťu v súlade so svojim vnútroštátnym zákonodarstvom náhradnú starostlivosť.

3. Táto starostlivosť môže okrem iného zahŕňať odovzdanie do výchovy, inštitút "kafala" podľa islamského práva, osvojenie a v potrebných prípadoch umiestnenie do vhodného zariadenia starostlivosti o deti. Pri voľbe riešenia treba brať potrebný ohľad na žiadúcu kontinuitu vo výchove dieťaťa a na jeho etnický, náboženský, kultúrny a jazykový pôvod.

Článok 21

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru a ktoré uznávajú a (alebo) povoľujú systém osvojenia, zabezpečia, aby sa v prvom rade bral do úvahy záujem dieťaťa a:

a) zabezpečia, aby osvojenie dieťaťa povoľovali len na to kompetentné orgány, ktoré v súlade s príslušným zákonom a v ustanovenom konaní na základe všetkých zodpovedajúcich a spoľahlivých informácií určia, že osvojenie je prípustné z hľadiska postavenia dieťaťa vo vzťahu k rodičom, príbuzným a zákonným zástupcom a že, ak sa to vyžaduje, dotknuté osoby dali vedomý súhlas na osvojenie po takom prejednaní, ktoré sa môže ukázať ako potrebné;

b) uznávajú, že osvojenie v cudzej krajine možno považovať za náhradný spôsob starostlivosti o dieťa, pokiaľ dieťa nemožno odovzdať do výchovy v zariadení starostlivosti o deti alebo rodine osvojiteľa alebo sa oň nemožno starať iným vhodným spôsobom v krajine jeho pôvodu;

c) zabezpečia, aby dieťa osvojené v inej krajine využívalo rovnaké záruky a práva, ktoré by platili v prípade osvojenia vo vlastnej krajine;

d) robia všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby osvojenie v cudzej krajine nevedlo k neoprávnenému finančnému zisku zúčastnených osôb;

e) podporujú v nevyhnutných prípadoch ciele tohto článku uzatieraním dvojstranných alebo mnohostranných dohôd alebo zmlúv a v ich rámci sa usilujú o to, aby umiestnenie dieťaťa do starostlivosti v inej krajine uskutočňovali na to príslušné úrady alebo orgány.

Článok 22

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby dieťa žiadajúce o priznanie postavenia utečenca alebo ktoré sa v súlade s platným medzinárodným alebo vnútroštátnym právom a postupom považuje za utečenca, nech už je v sprievode svojich rodičov, iných osôb, alebo bez sprievodu, dostalo potrebnú ochranu a humanitárnu pomoc pri využívaní práv ustanovených týmto Dohovorom a inými dokumentmi v oblasti medzinárodného humanitárneho práva a ľudských práv, ktorého sú uvedené štáty zmluvnými stranami.

2. Za týmto účelom štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, podporujú, ak to budú považovať za potrebné, súčinnosť v úsilí Spojených národov a iných príslušných medzivládnych organizácií alebo nevládných organizácií spolupracujúcich so Spojenými národmi na ochranu a pomoc takému dieťaťu a na vyhľadávanie rodičov alebo iných členov rodiny dieťaťa - utečenca s cieľom získať informácie potrebné na jeho opätovné spojenie s rodinou. Ak rodičov alebo iných členov rodiny nemožno nájsť, poskytuje sa dieťaťu rovnaká ochrana ako každému inému dieťaťu z akéhokoľvek dôvodu trvalo alebo prechodne zbavenému svojej rodiny, ako je ustanovené týmto Dohovorom.

Článok 23

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú, že duševne alebo telesne postihnuté dieťa má požívať plný a riadny život v podmienkach zabezpečujúcich dôstojnosť, podporujúcich sebadôveru a umožňujúcich aktívnu účasť dieťaťa v spoločnosti.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo postihnutého dieťaťa na osobitnú starostlivosť, v závislosti od rozsahu existujúcich zdrojov podporujú a zabezpečujú oprávnenému

dieťaťu a osobám, ktoré sa oň starajú, požadovanú pomoc zodpovedajúcu stavu dieťaťa a situácii rodičov alebo iných osôb, ktoré sa o dieťa starajú.

3. Uznávajúc osobitné potreby postihnutého dieťaťa sa pomoc v súlade s odsekom 2 poskytuje podľa možnosti bezplatne, s ohľadom na finančné zdroje rodičov alebo iných osôb, ktoré sa o dieťa starajú a je určená na zabezpečenie účinného prístupu postihnutého dieťaťa k vzdelaniu, profesionálnej príprave, zdravotnej starostlivosti, rehabilitačnej starostlivosti, príprave na zamestnanie a odpočinok, a to spôsobom vedúcim k dosiahnutiu čo najväčšieho zapojenia dieťaťa do spoločnosti a čo najvyššieho stupňa rozvoja jeho osobnosti, včítane jeho kultúrneho a duchovného rozvoja.

4. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, v duchu medzinárodnej spolupráce podporujú výmenu zodpovedajúcich informácií v oblasti preventívnej zdravotnej starostlivosti a medicínskeho, psychologického a funkčného liečenia v prípade postihnutých detí, včítane rozširovania a prístupu k informáciám týkajúcim sa metód rehabilitačnej výchovy a profesionálnej prípravy na to, aby štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, mohli zlepšovať svoje možnosti a znalosti a prehĺbiť tak svoje skúsenosti v týchto oblastiach. V tomto smere sa berie osobitný dohľad na potreby rozvojových krajín.

Článok 24

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na dosiahnutie najvyššie dosiahnuteľnej úrovne zdravotného stavu a na využívanie liečebných a rehabilitačných zariadení. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa usilujú o zabezpečenie toho, aby žiadne dieťa nebolo pozbavené svojho práva na prístup k takým zdravotníckym službám.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sledujú plné uskutočňovanie tohto práva a najmä robia potrebné opatrenia:

a) na znižovanie dojčenskej a detskej úmrtnosti;

b) na zabezpečenie nevyhnutnej lekárskej pomoci a zdravotníckej starostlivosti pre všetky deti s dôrazom na rozvoj základnej lekárskej starostlivosti;

c) na potieranie chorôb a podvýživy tiež v rámci základnej lekárskej starostlivosti okrem iného tiež využívaním ľahko dostupnej technológie a poskytovaním dostatočne výživnej stravy a čistej pitnej vody, pričom sa berie ohľad na nebezpečenstvá a riziká znečistenia životného prostredia;

d) na poskytnutie zodpovedajúcej starostlivosti matkám pred aj po pôrode;

e) na zabezpečenie toho aby všetky zložky spoločnosti, najmä rodičia a deti, boli informované o zdraví a výžive detí, prednostiach kojenia, hygiene, sanitárnych podmienkach prostredia detí aj o predchádzaní nešťastným prípadom, a aby mali prístup k vzdelaniu a boli podporované pri využívaní týchto základných znalostí;

f) na rozvoj osvetu a služieb v oblasti preventívnej zdravotnej starostlivosti, poradenskej služby pre rodičov a výchovy k plánovanému rodičovstvu

3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky účinné a potrebné opatrenia na odstránenie všetkých tradičných praktík škodiacich zdraviu detí.

4. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú podporovať medzinárodnú spoluprácu na postupné dosiahnutie plného uskutočňovania práva uznaného v tomto článku. V tejto súvislosti sa berie osobitný zreteľ na potreby rozvojových krajín.

Článok 25

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa, ktorú zverili príslušné orgány do starostlivosti, ochrany alebo liečenia telesného alebo duševného zdravia náhradnému zariadeniu, na pravidelné hodnotenie zaobchádzania s dieťaťom a všetkých ďalších okolností spojených s jeho umiestnením.

Článok 26

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo každého dieťaťa na výhody sociálneho zabezpečenia vrátane sociálneho poistenia a robia nevyhnutné opatrenia na dosiahnutie plného uskutočňovania tohto práva v súlade s vnútroštátnym právom.

2. Tieto výhody sa podľa situácie poskytujú s ohľadom na zdroje a možnosti dieťaťa a osôb, ktoré sa oň starajú, ako aj s ohľadom na všetky ďalšie hľadiská, ktoré sú spojené so žiadosťou o poskytnutie týchto výhod podanou dieťaťom alebo v prospech dieťaťa.

Článok 27

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo každého dieťaťa na životnú úroveň nevyhnutnú pre jeho telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny rozvoj.

2. Rodič(ia) alebo iné osoby, ktoré sa o dieťa starajú, nesú v rámci svojich schopností a finančných možností základnú zodpovednosť za zabezpečenie životných podmienok nevyhnutných pre rozvoj dieťaťa.

3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, v súlade s podmienkami daného štátu a v rámci svojich možností robia potrebné opatrenia pre poskytovanie pomoci rodičom a iným osobám, ktoré sa o dieťa starajú; na uskutočňovanie tohto práva a v prípade potreby poskytujú materiálnu pomoc a podporné programy, najmä v oblasti zabezpečenia potravín, šatstva a bývania.

4. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie obnovy starostlivosti o dieťa zo strany rodičov alebo iných osôb, ktoré nesú za dieťa finančnú zodpovednosť, nech už na území štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, alebo v zahraničí. Najmä v tých prípadoch, keď osoby, ktoré nesú za dieťa finančnú zodpovednosť, žijú v inom štáte než dieťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, podporujú prístup k medzinárodným dohodám alebo uzavieranie takých dohôd a takisto tak dosahujú iné zodpovedajúce dohody.

Článok 28

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na vzdelanie a s cieľom postupného uskutočňovania tohto práva a na základe rovných možností najmä:

a) zavádzajú pre všetky deti bezplatné a povinné základné vzdelanie;

b) podnecujú rozvoj rôznych foriem stredného vzdelania zahŕňajúceho všeobecné a odborné vzdelanie, robia ho prijateľným a dostupným pre každé dieťa a prijímajú iné zodpovedajúce opatrenia, ako je zavádzanie bezplatného vzdelania a, v prípade potreby, poskytovanie finančnej podpory;

c) všetkými vhodnými prostriedkami sprístupňujú vysokoškolské vzdelanie všetky podľa schopností;

d) sprístupňujú všetkým deťom informácie a poradenskú službu v oblasti vzdelania a odbornej prípravy na povolanie;

e) prijímajú opatrenie na podporu pravidelnej školskej dochádzky a na zníženie počtu tých, ktorí školu nedokončia.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky opatrenia nevyhnutné na to, aby sa disciplína v škole zabezpečovala spôsobom zlučiteľným s ľudskou dôstojnosťou dieťaťa a v súlade s týmto Dohovorom.

3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, rozvíjajú a podporujú medzinárodnú spoluprácu vo veciach týkajúcich sa vzdelania, najmä s cieľom prispieť k odstráneniu nevedomosti a negramotnosti vo svete a s cieľom uľahčiť prístup k vedecko-technickým poznatkom a moderným metódam výuky. V súvislosti s tým sa bude brať osobitný ohľad na rozvojové krajiny.

Článok 29

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zhodujú, že výchova dieťaťa má smerovať k:

a) rozvoju osobnosti dieťaťa, jeho nadania a rozumových aj fyzických schopností v čo najširšom objeme;

b) výchove zameranej na posilňovanie úcty k ľudským právam a základným slobodám, a tiež k zásadám zakotveným v Charte Spojených národov;

c) výchove zameranej na posilňovanie úcty k rodičom dieťaťa, k svojej vlastnej kultúre, jazyku a hodnotám, k národným hodnotám krajiny trvalého pobytu, ako aj krajiny jeho pôvodu, a k iným civilizáciám;

d) príprave dieťaťa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia, mieru, znášanlivosti, rovnosti pohlavia a priateľstva medzi všetkými národmi, etnickými, národnostnými a náboženskými skupinami a osobami domorodého pôvodu;

e) výchove zameranej na posilňovanie úcty k prírodnému prostrediu.

2. Žiadna časť tohto článku alebo článku 28 sa nesmie vykladať spôsobom obmedzujúcim slobodu jednotlivcov a organizácií zriaďovať a riadiť výchovné inštitúcie. Za všetkých okolností je však potrebné zabezpečiť dodržiavanie princípov ustanovených v odseku 1 tohto článku a podmienok, aby vzdelanie poskytované týmito inštitúciami zodpovedalo minimálnym štandardom ustanoveným štátom.

Článok 30

V takých štátoch, v ktorých existujú etnické, náboženské alebo jazykové menšiny alebo osoby domorodého pôvodu, nesmie sa dieťaťu patriacemu k takejto menšine alebo domorodému obyvateľstvu odopierať právo spoločne s príslušníkmi svojej skupiny používať vlastnú kultúru, vyznávať a praktikovať svoje vlastné náboženstvo a používať svoj vlastný jazyk.

Článok 31

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na odpočinok a voľný čas, na účasť na hre a oddychovej činnosti zodpovedajúcej jeho veku, ako aj na slobodnú účasť na kultúrnom živote a umeleckej činnosti.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú zabezpečujú právo dieťaťa na všestrannú účasť na kultúrnom a umeleckom živote a napomáhajú to, aby sa deťom poskytovali zodpovedajúce a rovné možnosti v kultúrnej, umeleckej oblasti, oddychovej činnosti a využívaní voľného času.

Článok 32

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na ochranu pred hospodárskym vykorisťovaním a pred vykonávaním akejkoľvek práce, ktorá môže byť preň nebezpečná, alebo brániť jeho vzdelávaniu, alebo ktorá by škodila zdraviu dieťaťa alebo jeho telesnému, duševnému, duchovnému, mravnému alebo sociálnemu rozvoju.

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, prijímajú zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na zabezpečenie vykonávania tohto článku. Za tým účelom a s ohľadom príslušné ustanovenia iných medzinárodných dokumentov štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, najmä:

a) určia najnižšiu vekovú hranicu alebo hranice pre vstup do zamestnania;

b) určia zodpovedajúcu úpravu pracovného času a podmienok zamestnania;

c) určia zodpovedajúce pokuty alebo iné sankcie na účinné zabezpečenie plnenia tohto článku.

Článok 33

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, prijímajú všetky nevyhnutné opatrenia včítane zákonodarných, správnych sociálnych a kultúrnych opatrení, na ochranu detí pred nezákonným užívaním narkotických a psychotropných látok definovaných príslušnými medzinárodnými zmluvami a na zabránenie využívania detí pri ich nezákonnej výrobe a obchodovaní s týmito látkami.

Článok 34

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú chrániť dieťa pred všetkými formami sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania. Na zabezpečenie tohto záväzku štáty najmä prijímajú nevyhnutné vnútroštátne, dvojstranné a mnohostranné medzinárodné opatrenia na zabránenie:

- a) zvädzania alebo donucovania detí k akejkoľvek nezákonnej sexuálnej činnosti;
- b) využívania detí na prostitúciu alebo na iné nezákonné sexuálne praktiky za účelom finančného obohacovania.
- c) využívania detí v pornografii a pri výrobe pornografických materiálov za účelom finančného obohacovania

Článok 35

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, prijímajú všetky nevyhnutné vnútroštátne, dvojstranné a mnohostranné opatrenia na zabránenie únosu detí, predávaniu detí a obchodovaniu s nimi za akýkoľvek účelom a v akejkoľvek podobe.

Článok 36

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, chránia dieťa pred všetkými ostatnými formami vykorisťovania, ktoré akýkoľvek spôsobom škodia blahu dieťaťa.

Článok 37

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia aby:

- a) žiadne dieťa nebolo podrobené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Za trestné činy spáchané osobami mladšími ako osemnásť rokov sa nebude ukladať trest smrti a trest odňatia slobody na doživotie bez možnosti prepustenia na slobodu;
- b) žiadne dieťa nebolo nezákonne alebo svojvoľne pozbavené slobody. Zatknutie, zadržanie alebo uväznenie dieťaťa sa vykonáva v súlade so zákonom a používa sa len ako krajné opatrenie a na najkratší potrebný čas;
- c) s každým dieťaťom pozbaveným slobody sa zaobchádzalo s ľudskosťou a s úctou k vrodenej dôstojnosti ľudskej bytosti a spôsobom, ktorý berie ohľad na potreby osoby daného veku. Predovšetkým musí byť každé také dieťa umiestnené oddelene od dospelých, iba ak by sa uvážilo, že neoddeľovať ho od dospelých je v jeho vlastnom záujme, a s výnimkou závažných okolností musí mať právo udržiavať písomný a priamy styk so svojou rodinou;
- d) každé dieťa pozbavené slobody malo právo okamžitého prístupu k právnej alebo inej zodpovedajúcej pomoci, ako aj na právo odvolávať sa na súd alebo iný právomocný, nezávislý a nestranný orgán proti rozhodnutiu o odňatí slobody a v každom takom prípade na prijatie neodkladného rozhodnutia.

Článok 38

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú uznávať a zabezpečovať dodržovanie noriem medzinárodného humanitárneho práva, ktoré sa na ne vzťahujú v prípade ozbrojených konfliktov a ktoré sa dotýkajú dieťaťa.
2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky vykonateľné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa osoby, ktoré nedosiahli vek pätnástich rokov, priamo nezúčastňovali na bojových akciách.
3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zdržujú povolávania do svojich ozbrojených síl osôb mladších ako pätnásť rokov. Pri povolávaní osôb, ktoré dosiahli vek pätnásť rokov, ale mladších ako osemnásť rokov, prijímajú prednostne osoby staršie.
4. V súlade so svojimi záväzkami podľa medzinárodného humanitárneho práva, ktoré majú vzťah k ochrane civilného obyvateľstva za ozbrojených konfliktov, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru,

prijímajú všetky vykonateľné opatrenia na zabezpečenie ochrany detí postihnutých konfliktom a starostlivosťou o ne.

Článok 39

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky nevyhnutné opatrenia na podporu telesného a duševného zotavenia a sociálnej reintegrácie dieťaťa, ktoré je obeťou akejkoľvek formy zanedbania, využívania za účelom finančného obohacovania alebo zneužívania, mučenia, alebo inej formy krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania alebo ozbrojeného konfliktu. Zotavenie a reintegrácia sa uskutočňujú v mieste a prostredí podporujúcim zdravie, sebaúctu a dôstojnosť dieťaťa.

Článok 40

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa obvineného, obžalovaného alebo uznaného za vinné z porušenia trestného práva na také zaobchádzanie, ktoré rozvíja zmysel dieťaťa pre dôstojnosť a česť, ktoré znovu posilňuje úctu dieťaťa k ľudským právam a základným slobodám iných a berie ohľad na vek dieťaťa, napomáha znovuzачlenenie a zapojenie dieťaťa do prospešného pôsobenia v spoločnosti.

2. Za týmto účelom a s ohľadom na príslušné ustanovenia medzinárodnoprávných dokumentov štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, najmä zabezpečujú, aby:

a) žiadne dieťa nebolo obvinené, obžalované alebo uznané za vinné z porušenia trestného práva pre konanie alebo opomenutie, ktoré nezakazovalo vnútroštátne alebo medzinárodné právo v čase, keď k nim došlo;

b) každé dieťa obvinené alebo obžalované z porušenia trestného práva malo prinajmenšom tieto nasledujúce záruky:

i) považovať ho za nevinné až dovtedy, keď je podľa zákona preukázaná vina;

ii) okamžite a priamo v potrebných prípadoch prostredníctvom jeho rodičov alebo zákonného zástupcu informovať ho o obvineniach proti nemu vznášanych, a mať pri príprave a uplatnení svojej obhajoby právnu alebo inú potrebnú pomoc;

iii) aby vec bez odkladu rozhodol v súlade so zákonom príslušný, nezávislý a nestranný úrad alebo súdny orgán v spravodlivom procese v prítomnosti právneho zástupcu alebo inej zodpovedajúcej osoby a v prítomnosti rodičov alebo zákonných zástupcov dieťaťa, ibaže by sa zvažilo, že ich prítomnosť, najmä s ohľadom na vek a situáciu dieťaťa, nie je v jeho záujme;

iv) aby nebolo nútené vypovedať alebo priznávať vinu, aby sa mohlo oboznamovať s výpoveďami svedkov buď priamo, alebo prostredníctvom iných a aby sa zabezpečila rovnoprávna účasť svedkov obhajoby a hodnotenie ich výpovedí;

v) ak bolo rozhodnuté, že sa dieťa previnilo proti trestnému zákonu, aby toto rozhodnutie, ako aj akékoľvek v dôsledku toho prijaté opatrenia, boli v súlade so zákonom preskúmateľné vyšším právoplatným, nezávislým a nestranným orgánom alebo súdnym orgánom;

vi) aby sa mu zabezpečila bezplatná pomoc tlmočníka, ak dieťa nerozumie jazyku používanému v konaní alebo ním nehovorí;

vii) aby sa vo všetkých štádiách konania plne uznávalo jeho súkromie.

3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa usilujú o vypracovanie zákonov a zákonných procedúr, o zriaďovanie orgánov a inštitúcií osobitne určených pre deti obvinené, obžalované alebo uznané za vinné z porušenia trestného práva a najmä o:

a) určenie najnižšej vekovej hranice, pred ktorej dosiahnutím sa deti považujú za nespôsobilé porušiť trestné právo;

b) v prípade potreby prijatia opatrení na zaobchádzanie s takými deťmi bez použitia súdnej procedúry za predpokladu plného dodržiavania ľudských práv a právnych záruk.

4. Je nevyhnutné vytvoriť rôzne záruky, ako je opatrovateľská služba, pravidlá o poradenstve a dozore; konzultatívne služby; zavedenie skúšobnej lehoty; náhradná starostlivosť; programy vzdelávania a prípravy zabezpečenia takého zaobchádzania s deťmi, ktoré zodpovedá ich blahu, ako aj ich pomerom a spáchanému deliktu.

Článok 41

Nič v tomto Dohovore sa nedotýka ustanovení, ktoré vo väčšej miere napomáhajú uskutočnenie práv dieťaťa a ktoré môžu byť obsiahnuté v

- a) právnom poriadku štátu, ktorý je zmluvnou stranou, alebo
- b) v medzinárodnom práve, ktoré je pre taký štát záväzné.

ČASŤ II

Článok 42

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú s využitím zodpovedajúcich prostriedkov široko informovať o zásadách a ustanoveniach tohto Dohovoru tak medzi dospelými, ako aj medzi deťmi.

Článok 43

1. Pre zisťovanie pokroku dosiahnutého štátmi, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, pri plnení záväzkov prijatých týmto Dohovorom sa zriaďuje Výbor pre práva dieťaťa, ktorý vykonáva určené funkcie.

2. Výbor sa skladá z desiatich odborníkov vysokého morálneho charakteru a uznávaných schopností v oblasti, ktorá je predmetom tohto Dohovoru. Členov výboru volia štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, z radov ich štátnych príslušníkov a vykonávajú túto funkciu ako súkromné osoby, pričom sa berie ohľad na spravodlivé zemepisné rozdelenie a na zastúpenie hlavných právnych systémov.

3. Členovia výboru sa volia tajným hlasovaním zo zoznamu osôb navrhnutých štátmi, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru. Každý štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, môže zo svojich občanov vymenovať jednu osobu.

4. Prvé voľby do výboru sa konajú najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa, keď tento Dohovor nadobudne účinnosť, a potom každé dva roky. Najmenej štyri mesiace pred dňom konania každých volieb generálny tajomník Spojených národov listom vyzve štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, aby do dvoch mesiacov predložili svoje návrhy. Generálny tajomník potom pripraví zoznam všetkých takto navrhnutých osôb v abecednom poriadku s udaním štátu, ktoré tieto osoby navrhli a predloží ho štátom, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru.

5. Voľby sa konajú na zasadaniach štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zvolaných generálnym tajomníkom do sídla Spojených národov. Na týchto zasadaniach, na ktorých dve tretiny štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, tvoria kvórum, sú do výboru zvolené tie osoby, ktoré dostanú najväčší počet hlasov a absolútnu väčšinu hlasov prítomných a hlasujúcich zástupcov štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru.

6. Členovia výboru sa volia na obdobie štyroch rokov. Vystupujúceho člena možno voliť znova, ak je navrhnutý. Funkčné obdobie piatich členov výboru zvolených v prvých voľbách uplynie koncom druhého roka; bez meškania po prvých voľbách predseda vyžrebuje na zasadaní mená týchto piatich členov.

7. Ak člen výboru zomrie alebo odstúpi alebo oznámi, že z akéhokoľvek dôvodu nemôže ďalej plniť svoje povinnosti vo výbore, štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru a ktorý ho navrhol za kandidáta, vymenuje iného svojho občana, ktorý so súhlasom výboru vykonáva funkciu po zvyšok funkčného obdobia.

8. Výbor vypracuje vlastný rokovací poriadok.

9. Výbor zvolí svojich funkcionárov na obdobie dvoch rokov.

10. Zasadania výboru sa normálne konajú v sídle Spojených národov alebo v inom vyhovujúcom mieste určenom výborom. Výbor sa pravidelne schádza raz ročne. Dobu trvania zasadania výboru určujú a v prípade potreby kontrolujú štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, na svojom zasadaní, s výhradou schválenia Valným zhromaždením.

11. Generálny tajomník Spojených národov poskytne personál a zariadenie potrebné na účinné plnenie funkcií výboru podľa tohto Dohovoru.

12. So súhlasom Valného zhromaždenia dostanú členovia výboru utvoreného podľa tohto Dohovoru odmenu z prostriedkov Spojených národov za podmienok, o ktorých rozhodne Valné zhromaždenie.

Článok 44

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú predkladať prostredníctvom generálneho tajomníka Spojených národov správy o opatreniach prijatých na uvedenie práv uznaných v tomto Dohovore do života a o pokroku ktorý sa dosiahol pri používaní týchto práv:

a) do dvoch rokov odo dňa, čo sa stali zmluvnou stranou Dohovoru;

b) potom každých päť rokov.

2. V správach podľa tohto článku sa poukáže na prípadné skutočnosti a ťažkosti, ktoré sa týkajú stupňa plnenia záväzkov podľa tohto Dohovoru. Správy takisto obsahujú informácie dostatočné na to, aby sa zabezpečil úplný prehľad výboru o vykonávaní Dohovoru v príslušnej krajine.

3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, ktorý predložil výboru komplexnú úvodnú správu, nemusí v nasledujúcich správach predložených na základe odseku 1 písm. b) opakovať základné informácie prv poskytnuté.

4. Výbor môže od štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, požadovať ďalšie informácie významné pre vykonávanie Dohovoru.

5. Výbor prostredníctvom Hospodárskej a sociálnej Rady predkladá Valnému zhromaždeniu Spojených národov každé dva roky správu o svojej činnosti.

6. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, svoje správy sprístupňujú širokej verejnosti vo vlastnej krajine.

Článok 45

Pre zabezpečenie účinného vykonávania Dohovoru a podnecovania medzinárodnej spolupráce v oblasti upravenej týmto Dohovorom:

a) Odborné organizácie, UNICEF a iné orgány Spojených národov majú právo byť prítomné na rokovaní o vykonávaní tých ustanovení tohto Dohovoru, ktoré spadajú do oblasti ich činnosti. Výbor môže vyzvať odborné organizácie, UNICEF a iné príslušné orgány podľa svojej úvahy, aby podali názory odborníkov na vykonávanie Dohovoru v oblastiach spadajúcich do ich činnosti.

b) Výbor podľa svojej úvahy postupuje odborným organizáciám, UNICEF a iným príslušným orgánom správy, ktoré došli od štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, obsahujúce požiadavku alebo ukazujúce na potrebu technickej rady alebo pomoci, prípadne doplnené o poznámky alebo návrhy výboru týkajúce sa týchto požiadaviek alebo oznámení.

c) Výbor môže odporučiť Valnému zhromaždeniu, aby požiadalo generálneho tajomníka, aby z poverenia Valného zhromaždenia vykonal zisťovania týkajúce sa špecifických otázok, ktoré majú vzťah k právam dieťaťa.

d) Výbor môže robiť návrhy a všeobecné odporúčania založené na informáciách získaných na základe článkov 44 a 45 tohto Dohovoru. Tieto návrhy a všeobecné odporúčania sa postupujú dotknutému

štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru a oznamujú Valnému zhromaždeniu zároveň s prípadnými pripomienkami štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru.

ČASŤ III

Článok 46

Tento dohovor je otvorený na podpis všetkým štátom

Článok 47

Tento Dohovor podlieha ratifikácii. Ratifikačné listiny sa ukladajú u generálneho tajomníka Spojených národov.

Článok 48

Tento Dohovor zostáva otvorený na prístup všetkým štátom. Listiny o prístupe sa ukladajú u generálneho tajomníka Spojených národov.

Článok 49

1. Tento Dohovor nadobudne platnosť tridsiaty deň po dátume uloženia dvadsiatej ratifikačnej listiny alebo listiny o prístupe u generálneho tajomníka Spojených národov.

2. Pre každý štát, ktorý Dohovor ratifikoval alebo k nemu pristúpil po uložení dvadsiatej ratifikačnej listiny alebo listiny o prístupe, nadobudne Dohovor platnosť tridsiaty deň po uložení jeho ratifikačnej listiny alebo listiny o prístupe.

Článok 50

1. Ktorýkoľvek štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, môže navrhnúť zmenu Dohovoru a predložiť ju generálnemu tajomníkovi Spojených národov. Generálny tajomník potom oboznámi s pozmeňovacím návrhom štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, so žiadosťou, aby mu oznámili, či sú pre zvolanie konferencie štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, ktorá by návrh posúdila a rozhodla o ňom. Generálny tajomník zvolá túto konferenciu pod záštitou Organizácie Spojených národov, ak sa vysloví aspoň tretina štátov pre jej usporiadanie. Každý pozmeňovací návrh prijatý väčšinou štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, prítomných a hlasujúcich na konferencii sa predloží Valnému zhromaždeniu Organizácie Spojených národov na schválenie.

2. Zmena odsúhlasená na základe odseku 1 tohto článku nadobudne platnosť, ak bude schválená Valným zhromaždením Spojených národov a prijatá dvojtretinovou väčšinou štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru.

3. Ak nadobudne zmena platnosť, stáva sa záväznou pre štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, ktoré ho prijali. Ostatné štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, sú naďalej viazané len ustanoveniami tohto Dohovoru a ktorýmkoľvek predchádzajúcimi zmenami, ktoré prijali.

Článok 51

1. Generálny tajomník Spojených národov prijíma a rozosiela všetkým štátom text výhrad, ktoré štáty urobili pri ratifikácii alebo prístupe k Dohovoru.

2. Výhrada nezlučiteľná s predmetom a účelom tohto Dohovoru, sa nepripúšťa.

3. Výhrady môžu byť kedykoľvek odvolané oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi Spojených národov, ktorý o tom informuje všetky štáty. Také oznámenie je účinné dňom, v ktorom bolo doručené generálnemu tajomníkovi.

Článok 52

Štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, môže tento Dohovor vypovedať písomným oznámením generálnemu tajomníkovi Spojených národov. Vypovedanie sa stane účinným jeden rok po dni, v ktorom bolo doručené generálnemu tajomníkovi.

Článok 53

Tento Dohovor bude uložený u generálneho tajomníka Spojených národov.

Článok 54

U generálneho tajomníka Spojených národov bude uložený pôvodný text tohto Dohovoru, ktorého anglické, arabské, čínske, francúzske, ruské a španielske znenie má rovnakú platnosť.

Na dôkaz toho podpísaní splnomocnenci, ktorí sú na to riadne poverení svojimi vládami, podpísali tento Dohovor.

Dané v New Yorku 20. novembra 1989.